

VAXHOLMS
STAD

Hållbarhetsredovisning 2020

*Behandlad av Kommunfullmäktige
XX dnr KS XX*

Innehåll

1. Inledning	3
1.1 Varför hållbarhetsredovisa?	4
2. Hållbarhetsåret 2020	4
2.1 Strategiskt övergripande hållbarhetsarbete	4
Arbetet med Hållbarhetsstrategi 2021-2030	4
Projektet Glokala Sverige	5
Agenda 2030 i stadens mål och resultatstyrning	5
2.2 Politiska prioriteringar	5
2.3 Var står vi idag?	6
Aktuell hållbarhets kommunranking	6
Hälsa och välbefinnande	7
God utbildning för alla	9
Hållbar energi för alla	11
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt	12
Minskad ojämlikhet	14
Hållbara städer och samhällen	15
Hållbar konsumtion och produktion	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Bekämpa klimatförändringarna	15
Hav och marina resurser	18
Fredliga och inkluderande samhällen	22
3. Framåtblick 2021	24
3.1 Hållbarhetsutmaningar framåt	24

”Mänsklighetens och planetens framtid ligger i våra händer. Den ligger även i händerna på dagens yngre generation, som kommer att föra facklan vidare till kommande generationer. Vi har stakat ut vägen mot hållbar utveckling. Det är upp till oss alla att se till att resan blir framgångsrik.”

FN, Generalförsamlingen, A/RES/70/1 § 53

På väg mot en hållbar framtid

Du håller årets hållbarhetsredovisning för Vaxholms stad i din hand. Den beskriver hur vi steg för steg arbetar för att nå ett hållbart samhälle. Med sikte mot de globala hållbarhetsmålen som världen enats om utvecklar vi vår stad och gör den bättre, för alla oss som bor här, besökare och för kommande generationer.

Jag hoppas att denna redovisning skapar nyfikenhet, stolthet och en vilja att vara med i utvecklingen framåt. Tillsammans utvecklar vi Vaxholm, du och jag gör skillnad.

Året som gått har varit utmanade på många sätt och präglats av Corona-pandemin. Ändå har många initiativ och åtgärder vidtagits, som tar oss närmare de globala målen.

Vi har gått med i SKR:s modellkommuner för jämställdhet i syfte att tillsammans med andra kommuner sporra varandra att stärka kvalitén i våra verksamheter och tjänster, så att vi fördelar resurser och bemöter kvinnor och män, flickor och pojkar jämställt.

Vi har bytt uppvärmning i Rindö sporthall från direktverkande el till bergvärme, en investering som innebär att vi hushållar med el och satsar på förnybar energiproduktion. Det bidrar till en hållbar energi och bekämpar klimatförändringarna.

Vi har antagit en strategi för att arbeta barnrättsbaserat utifrån att barnkonventionen blivit lag, satsat i våra parker vilket gagnar både en god hälsa och biologisk mångfald samt instiftat fiskefredningsområden för att gagna vårt hav och våra marina resurser.

Allt med en god ekonomisk hushållning som grund.

Åtgärderna ovan bidrar till olika globala mål och ibland kanske de bidrar till flera. Det är bra eftersom alla mål hänger ihop och alla behöver bli uppfyllda för att vi ska leva i ett hållbart samhälle.

Varsågod att ta del av årets hållbarhetsredovisning och låt dig inspireras!

Malin Forsbrand (c)

Kommunstyrelsens ordförande

1. Inledning

Detta är Vaxholms stads hållbarhetsredovisning. Vårt hållbarhetsarbete är under ständig utveckling och vi arbetar hela tiden med förbättringar som skall leda till att stärka människors möjlighet att göra mer hållbara val. För att nå målen krävs en omställning av staden, samtidigt som människors beteende behöver förändras. Vi har valt att göra redovisningen så enkel som möjligt för att våra medborgare och andra intressenter ska få en övergripande inblick i hur vi arbetar.

1.1 Varför hållbarhetsredovisa?

Vaxholms hållbarhetsredovisning kompletterar stadens årsbokslut, som en separat del. Vi har redovisat stadens hållbarhetsarbete sedan 2014. Redovisningen utgör ett led i ett systematiskt arbete med styrning mot ett attraktivt och hållbart Vaxholm. Avsikten med rapporten är att fler ska kunna ta del av vad som genomförts, vart vi står idag och vilka utmaningar vi står inför i arbetet med social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. För bolag av en viss storlek är det lagstiftat att en hållbarhetsredovisning ska göras, men för offentlig verksamhet är det frivilligt. Det finns därför ingen tydlig vägledning för hur kommunerna ska hållbarhetsrapportera.

Vaxholms stad har en betydande roll i arbetet med att visa vägen mot hållbar utveckling lokalt. Genom våra demokratiska processer och uppdrag kan vi skapa engagemang, få genomslag och åstadkomma förändring i arbetet. Kommunen är en viktig part i genomförandet inom bland annat omsorg, skola och samhällsplanering. Vaxholms stad ska implementera målen och Agenda 2030 i alla stadens verksamheter enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114 och en hållbarhetsstrategi ska tas fram under 2020/2021. Den ska ange riktningen och vilka strategiska åtgärder som ska prioriteras fram till 2030, baserat på agendans mål och delmål.

Våra nuvarande lokala styrdokument inom ekologisk och social hållbarhet; *Miljöprogram för Vaxholm 2014 - 2020* (antagen 2014-02-10) och *Vaxholms strategi för social hållbarhet 2014 - 2020* (antagen 2014) anger prioritering och riktning för stadens hållbarhetsarbete fram till och med år 2020.

2. Hållbarhetsåret 2020

2.1 Strategiskt övergripande hållbarhetsarbete

Hållbarhetsenheten har under året fortsatt att utveckla strukturer och arbetssätt för att uppnå ett kvalitativt hållbarhetsarbete i hela organisationen. Enheten är en resurs och ett stöd i hållbarhetsarbetet och deltar i genomförandet av aktiviteter, kampanjer samt ansöker om bidrag för att göra utredningar och ta fram kunskapsunderlag. Enheten samordnar uppföljningen och ansvarar för hållbarhetsredovisningen.

Inom hållbarhetsredovisningen används begreppet intressenter. För att kommunens verksamheter ska bedrivas hållbart, är engagerade och medvetna medarbetare en viktig förutsättning. Andra betydelsefulla intressenter är myndigheter, näringsliv och våra kommuninvånare.

Arbetet med Hållbarhetsstrategi 2021–2030

Hållbarhetsenheten driver arbetet med att ta fram ett styrdokument som visar riktning och strategiska åtgärder för det framtida hållbarhetsarbetet. Strategin skall beskriva vilka av de globala målen och delmålen som är relevanta för Vaxholms stad. Den ska vara ett verktyg för att planera och prioritera arbetet med ekologisk, ekonomiskt och social hållbarhet i kommunens verksamheter och i hela kommunen.

Projektet Glokala Sverige

Vaxholm har, som en av 90 kommuner och regioner, deltagit i det nationella projektet Glokala Sverige även under 2020. Projektet drivs av FN-förbundet i samverkan med SKR med syfte att utbilda, engagera och ytterligare stärka upp arbetet för att uppnå de globala hållbarhetsmålen, Agenda 2030.

Agenda 2030 i stadens mål och resultatstyrning

Agenda 2030 är integrerat i stadens verksamhetsstyrning genom att länka nämndernas mål och indikatorer till de globala målen. Syftet är dels att följa upp och synliggöra stadens hållbarhetsarbete, ta fram relevanta nyckeltal att följa över tid samt möjliggöra en analys av hur arbetet ska prioriteras och vilka åtgärder som behöver vidtas för att vi ska närma oss målen. Det ska också underlätta uppföljningen av Hållbarhetsstrategin 2021–2030.

2.2 Politiska prioriteringar

Det politiska minoritetsstyret har tagit fram en vision och ett politiskt program som anger viljeriktning och prioriteringar för staden 2020–2022. Här lyfts några valda delar från programmet som visar på vad som prioriteras politiskt i den närmaste framtiden och med koppling till hållbarhet.

- Här ska vi kunna leva och arbeta i trygghet, med god hälsa, service och inflytande. God ekonomi är centralt för ett hållbart Vaxholm.
- Jämställdhet, jämlikhet och barnperspektiv ska genomsyra all verksamhet, fler ska ha möjlighet att arbeta i Vaxholm och vi ska erbjuda god omsorg och stimulerande verksamheter. Staden blir bättre och demokratin stärks när fler är delaktiga.
- Det ska vara enkelt att leva miljöriktigt och sunt och Vaxholm ska ligga i framkant i klimatarbetet och leva upp till den globala klimatöverenskommelsen, maximalt 1.5 grads temperaturökning.
- Cykel- och promenadstaden Vaxholm ska utvecklas, fler gångfartsområden ska införas, bättre cykelstråk och fler cykelparkeringar med tak.
- Stadens egna fastigheter ska försörjas av förnybar energi, att nyttja solenergi ska prövas.
- Fordon i kommunens verksamheter ska vara miljöklassade. Vid nyanskaffning ska i första hand elfordon köpas in.
- All mat som erbjuds i våra verksamheter ska tillagas lokalt och leva upp till krav på god miljö- och djuromsorg, vara klimatsmart och antibiotikafritt. Andelen matsvinn ska minska.
- Samtliga skolverksamheter ska leva upp till Håll Sverige Rents program grön flagg.
- Det ska vara nära och enkelt att återvinna.
- Det ska vara lätt att pendla till och från sysselsättning och bostad inom kommunen och till och från Vaxholm.
- Våra grönområden ska förädlas och bidra till biologisk mångfald.

2.3 Var står vi idag?

Aktuell hållbarhets kommunranking

I årets kommunranking placerade sig Vaxholms stad på plats 120 jämfört med plats 83 året innan. Det är tidningen Aktuell Hållbarhet som årligen tar fram ett antal frågor och nyckeltal med syftet att jämföra kommunernas arbete inom miljö, klimat och hållbarhet. En del frågor återkommer under flera år, men det finns alltid ett antal nya frågeställningar. Resultaten är därför inte direkt jämförbara mellan åren. Det är ändå ett sätt att visa bredden i kommunernas miljöarbete och vilka frågor som är aktuella.

I undersökningen för 2020 var fokus på frågor om klimat, vatten och hållbarhet. Det är dels en enkät som vi besvarar, men data hämtas också från andra undersökningar och myndigheter. Det ger en sammanvägd poäng som jämförs med alla andra kommuner i landet. För att beräkna klimatpåverkan i kommunerna användes den nationella utsläppsstatistiken. Den har en eftersläpning på två år och beräknas utifrån en fördelningsnyckel och inte bara från de verksamheter som finns i kommunen. Det ger inte en helt rättvisande bild av arbetet med klimatfrågor, här och nu.

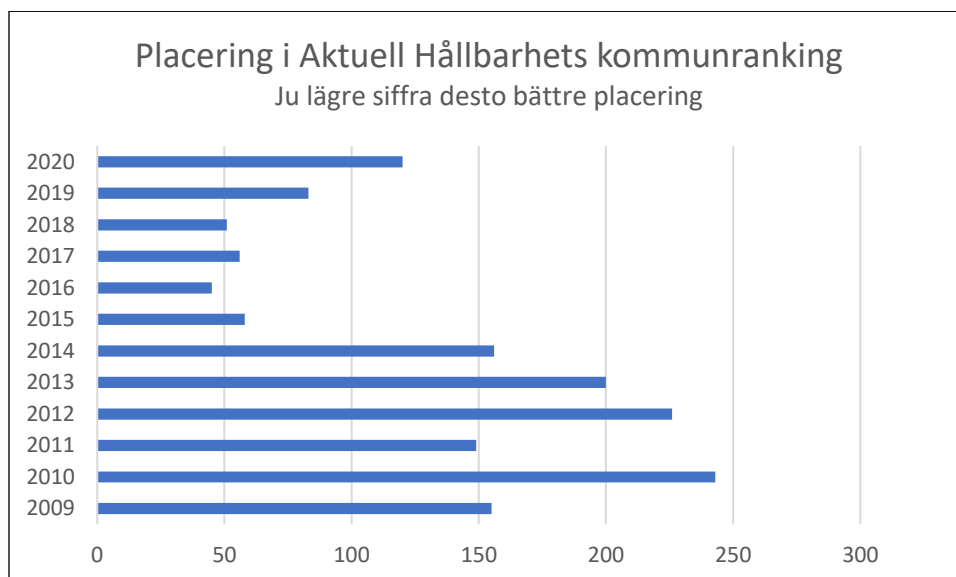

Fig. 4 Aktuell Hållbarhets årliga ranking av kommunernas hållbarhetsarbete, Vaxholms resultat. Ju lägre siffra desto bättre placering.

Analys av resultaten

Miljö-, klimat- och hållbarhetsarbetet behöver ständigt analyseras och förbättras. Någon annan heltäckande undersökning eller liknande jämförelse genomförs inte. Några förbättringsområden som undersökningen visar på, är behovet av ett tydligare arbete med klimatfrågorna, avfallsfrågor och cirkulär ekonomi, klimatanpassning samt ett tydligare samarbete med näringslivet.

Enkäten riktar intresset och driver frågor som bedöms vara bra för miljöutvecklingen. Men det är inte säkert att det överensstämmer med den analys som görs lokalt, vad som är den viktigaste vägen framåt i Vaxholm. Att vi sjunker i rankingen behöver inte betyda att vi har ett sämre miljöarbete.

Hälsa och välbefinnande

Hälsan påverkas av människors livsvillkor, levnadsvanor, de förhållanden som råder vid uppväxt samt de system som finns att tillgå vid ohälsa och sjukdom. Totalt sett mår många allt bättre, men ojämlikheten i hälsa består och har i vissa fall ökat mellan olika socioekonomiska grupper.

Enligt undersökningen *Hälsa på lika villkor 2020* skattar 78 % av de svarande i Vaxholm sin hälsa som god (81 % av män och 74 % av kvinnor) vilket är högt över rikssnittet (75% samt 70%). Skillnaden mellan män och kvinnor är dock större i Vaxholm än i riket.

Ohälsotalet

Ohälsotalet är ett mått på antal utbetalda dagar med sjukpenning, arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning, förtidspension och sjukbidrag från socialförsäkringen. De senaste åren har ohälsotalet sjunkit både för män och för kvinnor. Kvinnor (13,2) har överlag ett högre ohälsotal än män (9,8). Vaxholms stad har ett betydligt lägre ohälsotal än totalt i Stockholms län (17,9) och riket (22,6) som helhet.

Psykisk hälsa

Uppdrag Psykisk Hälsa är en överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Överenskommelsen innebär tillgängliga stimulansmedel för landets kommuner att tillgå för lokala satsningar inom området psykisk hälsa. Staden prioriterade under 2020 insatser som skulle ge effekt och innebar ett mervärde utöver pågående kärnverksamhet. Insatser 2020 var; extra ungdomspedagog på Kronängsskolan, projektanställning med syfte att utöka samverkan mellan förvaltningarna angående barn man oroar sig för, kompetensutbildning samverkansteam, *Dansa utan krav* metoden samt kompetensutbildning inom suicidprevention.

Bland Vaxholms elever i årskurs 9 uppgav 55% av både flickor och pojkar att de ganska ofta eller mycket ofta tycker det är riktigt härligt att leva. (Stockholmsenkäten 2020)

Tillsyn, tobakslagstiftning och drogförebyggande arbete

Med anledning av den pågående pandemin har utbildning för krogpersonal och tillsynsbesöken av SRMH, (Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor) minskat. På 18 av 35 serveringsställen har tillsynsbesök genomförts. Kontroll av uppgifter hos Skatteverket och Polisen har genomförts av samtliga. Enligt den nya tobakslagen rådet det tillståndsplikt för att sälja tobak samt att de rökfria miljöerna i samhället har utökats. Sex tillsynsbesök har gjorts på objekt som säljer tobak, folköl eller receptfria läkemedel. Inget kontrollköp har genomförts under året. Bedömningen är att de tillståndspliktiga verksamheterna sköter sig väl.

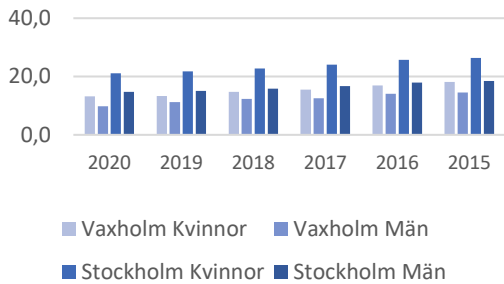
Regelbundet drogförebyggande arbete har skett genom bland annat antilangning, föräldraföreläsningar, tobaksprevention i skolan etc.

Meningsfull och aktiv fritid

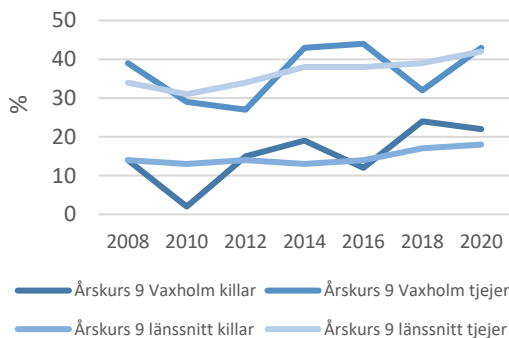
I Vaxholms stad finns goda förutsättningar för en aktiv fritid i våra parker, i skog och skärgård. Lekparken vid lägret skall rustas upp och en dialog med barn och familjer i närhet till parken har genomförts under året.

Fritidsgården har under januari-oktober haft totalt 900 unga besökare. Nov-dec hölls fritidsgården stängd då var fritidsledare istället ute och fältade kvällstid vid 8 tillfällen. Kostnadsfria aktiviteter har erbjudits i samverkan med lokala föreningar under sportlovet, påsklovet, sommarlovet och höstlovet. Majoriteten av aktiviteterna har varit fullbokade och uppskattade.

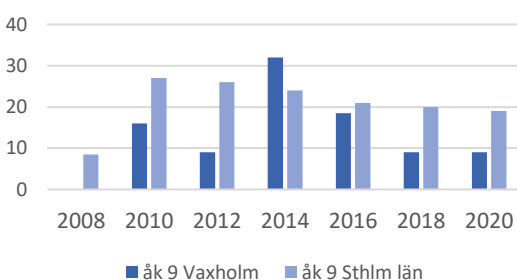
Ohälsotal för kvinnor och män i Vaxholms stad

Väldigt ofta eller ganska ofta känner dig ledsen och deppig utan att veta varför

Brukar vara på fritidsgård eller "träffpunkt"

Nattvandring

Under året har det nattvandrats vid 21 tillfällen. Antal vuxna; 120 (det kan ha varit samma personer som har vandrat vid flera datum) och två föreningar. Det är en ökning sedan 2019's 8a och 2018's 3 tillfällen.

Dansa utan krav

Dansa utan krav är en framforskad metod vid Universitetssjukvårdens forskningscentrum som har visat sig framgångsrik för tjejer som upplever psykosomatiska besvär. Metoden går ut på kravlös dans 2ggr/v utan krav på prestation. Dans utan krav har genomförts under 2020 av kulturskolan i samverkan med elevhälsan och 18 elever deltog. Resultaten visade både bättre upplevd hälsa och en ökad fysisk aktivitet.

Utökad samverkan mellan Social- och Barn- och utbildningsförvaltningen

Under slutet av 2020 rekryterades en projektledare med målet en ökad samverkan mellan förvaltningarna med fokus på barn och unga som identifieras vara i riskzonen för psykisk ohälsa. Inom uppdraget ryms även att utifrån en kartläggning av befintliga samverkansstrukturer och tidiga insatser, ta fram förslag på nya, gemensamma, behovsanpassade insatser i samverkan med befintliga verksamheter.

Coronateam av frivilliga

Coronapandemin präglade året. I Vaxholm var det många som påverkades men också många som ville hjälpa till. I hemtjänsten skapades ett coronateam av frivillig personal. Teamet ryckte ut i full skyddsutrustning till de brukare som har misstänkt eller konstaterad covid-19.

En satsning för ökad hälsa hos boendestödets klienter

Ett nytt projekt genomfördes för boendestödets klienter under året. Syftet med projektet är att klienterna ska känna ökat självförtroende, minskad ångest, hitta styrka och nya egenskaper hos sig själva. Målet är att deltagarna ska utvecklas och fungera i sociala sammanhang, känna gemenskap och vilja vara en del av samhället. Projektet genomfördes i Andreaskyrkans lokaler och projektledare var en skådespelare med erfarenhet av att arbeta med personer med psykisk ohälsa.

Utmaningar framåt

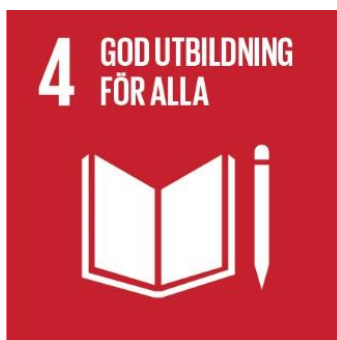
I Vaxholm har vi generellt god självskattad hälsa i den vuxna befolkningen (78%) och den har ökat sedan 2002 (75%) i alla åldersgrupper utom i den yngsta, 16–29 år. Kvinnor rapporterar en sämre självskattad hälsa än män och ju lägre social position, desto sämre uppskattad hälsa. Kommunen har en växande äldre befolkning, 20,5% 65+ åringar, där förutsättningar för ett hälsosamt åldrande bör prioriteras. Våra verksamheter ska vara hälsofrämjande och vi bör fortsatt arbeta för goda levnadsvanor såsom fysisk aktivitet, goda matvanor och minskat drogbruk för att säkerställa hälsa och välbefinnande samt minska samhällskostnader och mänskligt lidande.

Varför tycker du att hälsa är viktigt?

-*"Jag vet faktiskt inte, vill bara ha mer idrott i skolan".*

— Vaxholmsbo 2019

God utbildning för alla

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Utbildningssystemet behöver möta människors behov under hela livet – från förskola till högre utbildning, samt alla människors lika möjlighet till livslångt lärande. Utbildning är nyckeln till välbefinnande och öppnar en värld av möjligheter som gör det möjligt att bidra till ett hållbart samhälle.

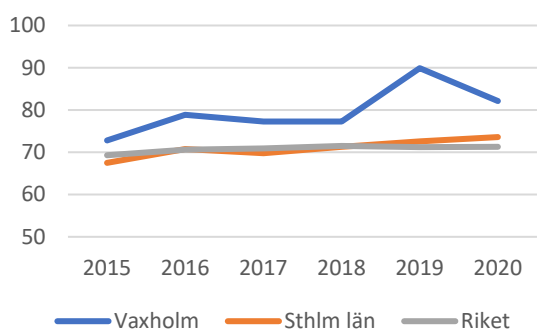
Skolorna arbetar mot diskriminering

Utbildningsförvaltningen har under läsåret fokuserat på trygghet, delaktighet och studiero. Förutom utbildning för alla verksamheter i normmedvetenhet och fördjupad kunskap i diskrimineringslagen så har skolorna arbetat bland annat med följande; nolltolerans mot verbalt och fysiskt våld, inkludera genom att normalisera, tydlig värdegrund, förväntningar och rutiner samt styrda rastaktiviteter och mentorskap.

Ökad måluppfyllelse och behöriga till gymnasiet

Meritvärdet för läsåret 2019/2020 blev 271 poäng vilket är en ökning från förra läsåret (257,4 poäng) och det högsta resultatet någonsin i Vaxholms stad. Flickorna har i snitt ett högre meritvärde, 287,2, jämfört med pojkarna på 253,8. Skillnaden är något mindre i år mellan könen. Vaxholms stad är tvåa både i riket och i Sthlms län. För läsåret 2019/2020 blev 97,8% av eleverna i årskurs 9 i Kronängsskolan behöriga till minst något nationellt gymnasieprogram. Resultatet ligger i linje med förra årets resultat. Andelen gymnasieelever med examen inom 4 år är 82,1% (1,5% skillnad mellan pojkar och flickor), en liten försämring sedan 2019 (89.9%).

Gymnasieelever med examen inom 4 år, hemkommun, andel (%)

Legitimerade pedagoger

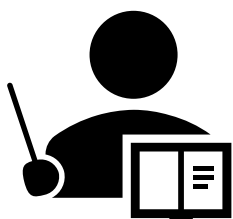
För att säkra en hållbar, trygg och kunskaps- och hälsofrämjande skola är behöriga pedagoger en framgångsfaktor. Andelen med legitimation på de kommunala förskolorna har minskat med 1% (30%) från föregående år. Det är 1% lägre än de kommunala förskolorna i Sthlms län på 31% och lägre än genomsnittet i riket på 40% legitimerade förskollärare. De kommunala skolorna har 76,3% lärare med legitimation och behörighet i minst ett ämne (2018: 73,3%). Det är en högre nivå än Sthlms läns genomsnitt på 69,8% och Riket på 70,1%.

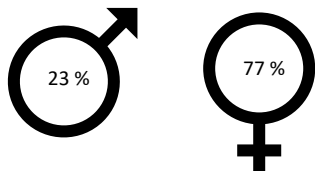
Samverkansteam kring problematisk skolfrånvaro

Enheten för samverkan och stöd har arbetat fram en process för att kunna ge stöd till elever med komplex problematisk skolfrånvaro. Målgruppen beslutades till elever i åk 4 – åk 9. Under arbetet med processen deltog medarbetare från samverkan och stöd på utbildningar och seminarier för att kompetensutvecklas. Arbetet sker i samverkan med socialtjänsten och i december var arbetet enligt processen igång för sju elever.

Utmaningar framåt

Vaxholms stad har goda utbildningsresultat. Trots detta behöver verksamheterna möta ökande krav på att främja, förebygga och organisera för en kognitivt mer tillgänglig och trygg lärmiljö så att alla barn och elever når sin kunskapsmässiga och personliga potential. Behöriga pedagoger på förskolan, grundskolan och i fritidshemmen liksom en god elevhälsa är nyckelfaktorer men också en utmaning framåt.

Jämställdhet

Jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när alla har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling.

Ojämn könsfördelning i kommunfullmäktige

Ett av delmålen inom jämställdhet är en jämn fördelning av makt och inflytande. Under 2020 fanns 31 ledamöter i kommunfullmäktige. 11 är kvinnor och 20 är män. Det innebär att könsfördelningen 35%/65 %. Det är en minskning av andelen kvinnor med jämfört med förra mandatperioden (55%/45%).

Stor övervikt av kvinnor bland kommunens anställda

Könsfördelningen bland kommunens anställda är 77% kvinnor och 23% män. Fördelning har varit mer eller mindre konstant över tid och motsvarar könsfördelningen i Sveriges kommuner. Andelen kvinnliga chefer är 71%.

Sysselsättningsgrad hos kommunanställda

Sveriges kommuner och regioner (SKR) satsar tillsammans med Kommunal på att driva frågan om heltidsarbete framåt. Detta bland annat för att öka jämställdheten i samhället med målet att heltidsarbete ska vara norm i välfärden 2024. Andelen heltidsanställda i kommunen är 58%, av dessa är 58% kvinnor och 57% män. Andelen ligger lägre än riket (69% år 2019). Ett aktivt arbete pågår inom främst hemtjänst som 2019 ökade med nästan 14% i jämförelse mot 2018. Inom Särskilt boende är andelen heltidsanställda 35,5% och aktiviteter vidtas för att öka denna fördelning. Bland heltidsanställda vilka dessutom arbetar heltid skiljer sig utfallet mellan män och kvinnor desto mer; 57% av kvinnor och 75% av männen.

Modellkommuner för jämställdhetsintegrering

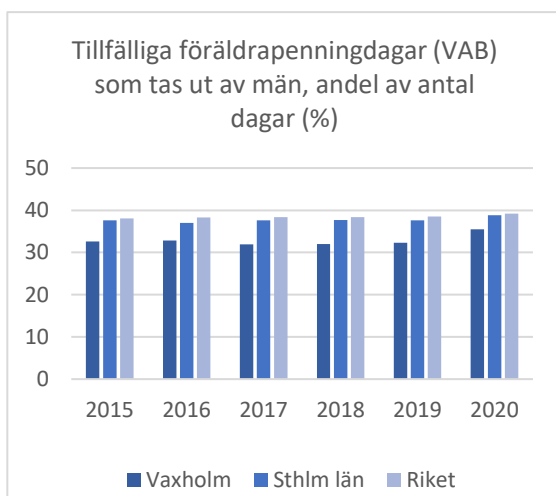
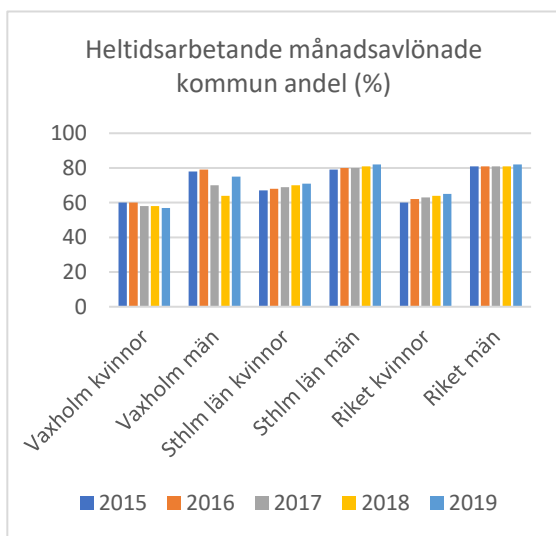
För att utveckla sitt jämställdhetsarbete inledde kommunen ett projekt som drivs av SKR (Sveriges kommuner och regioner) och kallas *Modellkommuner för jämställdhetsintegrering*. Syftet är att integrera jämställdhet i styrning och ledning med målet är att kommuner ska erbjuda en jämställd service.

Fördelning föräldradagar och VAB

Andelen uttagna föräldradagar av män (32,4%) ligger stabilt högt i Vaxholm i förhållande till länet (8e plats) medan läget är desto sämre när det kommer till andelen tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män i Vaxholm (35,5%). Endast Danderyd ligger lägre i Stockholms län och det är en bra bit under rikets andel på 39,2 %.

Utmaningar framåt

Sverige ligger i framkant i arbetet med jämställdhet men trots detta har män som grupp fortfarande mer makt och inflytande, äger mer och tjänar mer än kvinnor. Vaxholms stad ska fortsätta arbetet med att lyfta könssegregerad statistik, utmana föreställningar om hur barn och vuxna förväntas vara, bryta könsskillnader i hälsa och i utbildningsresultat samt minimera våld både i det privata och i det offentliga rummet.

STORSTHLM

KOMMUNER I SAMVERKAN

Hållbar energi för alla

Valet av energiform och energianvändningens omfattning påverkar i hög grad utsläppen av växthusgaser, men har även annan miljöpåverkan. Nu ställer transportsektorn om till eldrift och till förnybara bränslen. Energisystemet behöver ställas om för att möta en ökad efterfrågan på el och samtidigt ökad småskalig lokal produktion från vind och sol.

Energiplanen

Arbetet med att ta fram en aktuell energiplan för 2021–2030 har pågått under året. Planen beskriver produktion och användning av el, värme och förnybart bränsle till transporter och innehåller mål för omställning till mera förnybart och en effektiv energianvändning. Som en följd av arbetet med energiplanen har regelbundna samverkansmöten hållits med EON elnät.

Samverkan

Kommunen deltagit i projektet "Eleffektiv kommun". Energikontoret i StorSthlm har bjudit in till kompetensutveckling och samverkan för att öka kunskapen om effektbristen i elnätet. Det har lett fram till konkreta råd om hur kommunerna kan arbeta med frågan samt en kartläggning av elförbrukning och effektoppar i några av kommunens fastigheter.

Energianvändningen i kommunens verksamheter

För uppvärmning av kommunens lokaler och bostäder på Vaxön används fjärrvärme som till 99 % är fossilfri och produceras i värmeverket på Kullön. Förnybar och miljömärkt el köps in till kommunens verksamhet. Leverantören är också certifierad inom systemet för schysst elhandel.

Energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler är något högre per kvadratmeter än föregående år vilket kan bero på skillnader i utomhustemperaturen och värmebehovet för 2020. Beslut har fattats om att installera solceller på Resarö skola. I sporthallen på Rindö har uppvärmningen med direktverkande el bytts ut till bergvärme. Det är en investering som beräknas vara återbetald inom cirka fyra år.

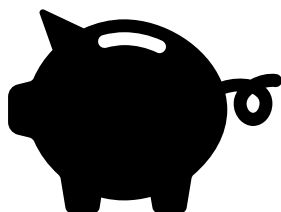
Energi och klimatrådgivningen

Denna kostnadsfria och oberoende rådgivningsfunktion finansieras av Energimyndigheten. Både småhusägare och bostadsrättsföreningar har bjudits in till webinarier om solel och laddplatser. Ett särskilt möte om solel hölls också för alla boende och verksamma i skärgården.

I ett samarrangemang mellan Österåkers kommun, Vaxholms stad, Energikontoret StorSthlm och länsstyrelsen bjöds företagare i skärgården in till ett hållbarhetsseminarium. Syftet var att informera om stöd och bidrag som finns att söka för företagen samt tips och råd hur verksamheterna kan bli mer energi- och klimatsmarta.

Utmaningar framåt

Energieffektiviseringsarbetet i kommunens fastigheter fortsätter och prioriteras utifrån de fastigheter som använder mest energi och där åtgärder ger bäst effekt. Med bättre övervakning och styrning ökar möjligheterna att spara, effektivisera och kapa effektoppar. Ökad dialog med verksamheter och boende är en angelägen åtgärd för att påverka energianvändningen. Det finns ett behov av en fortsatt utbyggnad av laddinfrastruktur för att möta den snabba omställningen inom transportsektorn.

Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt

Alla människor ska ha ett arbete med anständiga arbetsvillkor. Det handlar också om att arbeta för en hållbar ekonomisk tillväxt. Att främja ekonomisk stabilitet och gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

Kommunens ekonomi

Kommunallagen ställer krav på att kommuner ska ha god ekonomisk hushållning vilket betyder att det ekonomiska resultatet ska vara positivt sett över en längre period. Kommunfullmäktige har beslutat om tre finansiella mål för att mäta god ekonomisk hushållning. För 2020 är de att resultatet i procent av skatteintäkterna ska uppgå till minst 2,0 procent, soliditeten för kommunen ska inte understiga 35 procent samt att resultatavvikelsen i procent av budgeten ska vara noll. Alla tre målen uppnås under 2020. Resultatet i procent av skatteintäkterna är 4,8 procent. Kommunens resultat för 2020 uppgår till 33,3 mnkr.

Vaxholms näringsliv

År 2020 har på många sätt varit utmanande för stora delar av Vaxholms näringsliv. För vissa branscher stannade affärerna av helt när pandemin spred sig över världen. Besöksnäringen har generellt drabbats hårt och det är framförallt de företag som arbetar mot konferenser och övernattande gäster som har haft det extra tufft. Även många konsulter har upplevt att affärerna har stannat av helt. Några få branscher och företag har gått bättre än vanligt och de kan i stället ha utmaningar i att hitta personal. Vaxholms företag har klarat sig relativt bra. Vaxholmsbor som arbetat hemifrån under året har handlat av och anlitat lokala företag i större utsträckning än tidigare år.

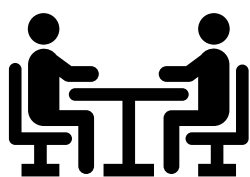
Näringslivsranking

Resultatet i SCBs medborgarundersökning inom Nöjd Kund-Index företagsklimat visar en stor förbättring 2020 (79) jämfört med 2019 (60). Det är högt över målnivån på 71 samt i jämförelse med länet (73). Företagare får i undersökningen bedöma kommunernas service inom sex myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd.

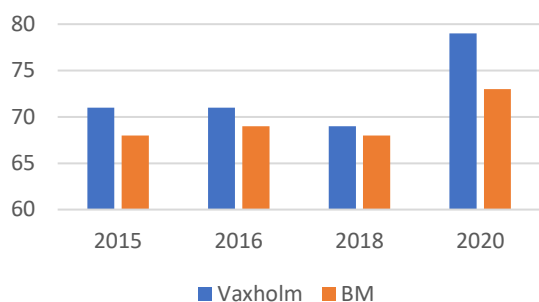
Varje år presenterar Svenskt Näringsliv en ranking av företagsklimatet i Sveriges 290 kommuner. Denna undersökning syftar till att visa var i landet det är bäst att starta och driva företag. Rankingens innehåller totalt 18 faktorer som viktas olika tungt och bygger på en enkätundersökning till företagen och statistik från bl.a. SCB. Vaxholm ligger på plats 210 (av 290) och tappade 39 platser till år 2020.

Stöd till arbete/Jobbcoach

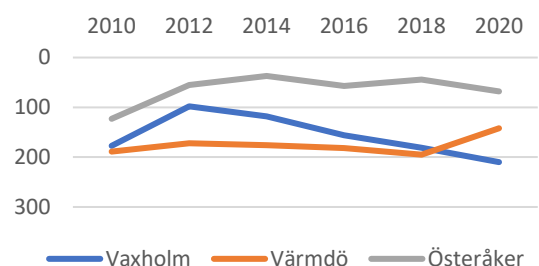
Pandemin har gjort det svårare för jobbcoachen att stödja målgruppen. Osäkerheten på arbetsmarknaden har inneburit att planerade introduktionsjobb och andra typer av anställning/sysselsättning har avbrutits eller skjutits på framtiden. Det återspeglas genom att det har varit svårt att få ut långtidsarbetslösa i någon form av sysselsättning. Årets resultat är att 51 arbets sökande som omfattas av ekonomiskt bistånd har fått sysselsättning, medräknat nyanlända (27 anställningar på heltid, 10 anställningar på deltid, 14 har inlett praktik eller arbetsträning).

Nöjd Kund-Index (NKI) företagsklimat

Rankingutveckling (290 kommuner)

Värdegrund och ledarskap och medarbetarskap

De gemensamma värdeorden *samspel*, *engagemang* och *respekt* har fungerat som en värdefull kompass under årets pandemi. I arbetet med ett hållbart arbetsliv en plattform tagits fram baserat på ett hälsofrämjande förhållningsätt där verktyget för att säkerställa detta är ett systematiskt arbetsmiljöarbete. En ledaridé för ett hållbart ledarskap har tagits fram och en ledarutvecklingsinsats genomförts. Arbetet med utvecklingsinsats av ledare och medarbetare kommer att fortsätta under 2021.

Prestationsnivå och hållbart medarbetarengagemang

Resultatet av årets medarbetarundersökning visar att den totala upplevda prestationsnivån har gått ned, men stannar trots rådande omständigheter på en hög nivå, 74,3 att jämföra med 2019's 74,9.

I undersökningen ingår SKR:s frågor som är underlag för totalindex HME (hållbart medarbetarengagemang). Vaxholms stads totalindex 2020 är 82, vilket kan jämföras med genomsnittligt resultat för alla kommuner som är 79. Viss skillnad mellan män (84) och kvinnor (81). Även Vaxholms resultat för ledarindex är högt 2020 (83), i jämförelse med genomsnittet för alla kommuner (78).

God tillgänglighet och digitaliserade tjänster

Fokus har legat på att leverera en väl fungerande IT-plattform för utökning av distansarbete och andra förändringar för att stötta verksamheterna. Distansarbete möjliggjordes via stadens VPN-tjänst och en uppgradering av internetkapaciteten infördes för att möta upp det stora antalet distansarbetare. Externa e-tjänstutbudet har fortsatt utökats för att möta upp medborgarnas tillgänglighetskrav på digitala tjänster. Interna e-tjänster har under året utvecklats och publicerats och trådlös kommunikationsutrustning har projekterats och införts för SÄBO för att möta upp verksamhetens behov. Effektivisering och renodling av stadens interna trådlösa nätverk har skett under våren och internetkapaciteten har utökats.

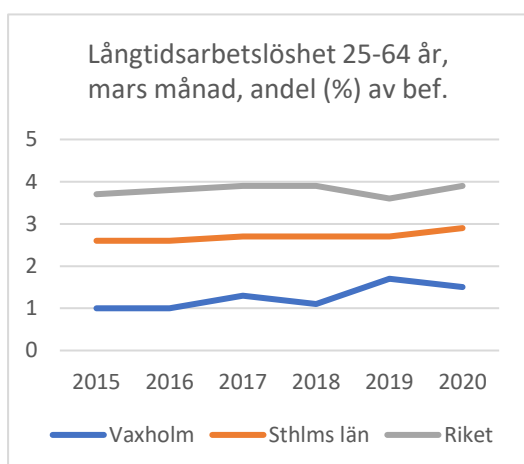
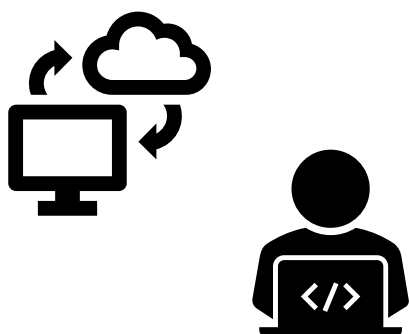
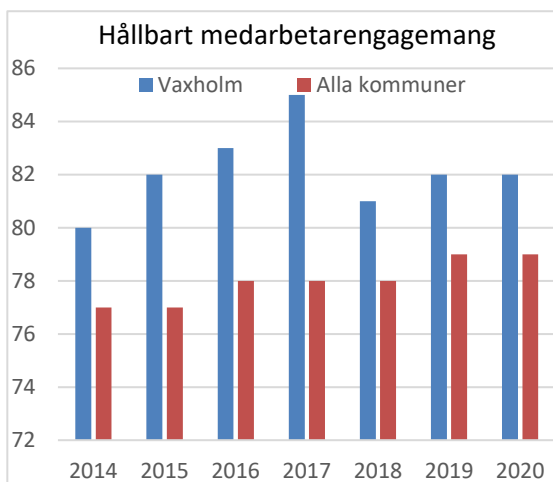
Andel av befolkning (%) med tillgång till bredband om minst 100 Mbit ökar stadigt. Från 75% år 2018 till 81% 2020.

Långtidsarbetslöshet

Diagrammet visar antal invånare, i Vaxholm, Sthlms län och Riket, 25–64 år som i mars (innan pandemin) varit öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd i minst sex månader, dividerat med antal invånare 25–64 år.

Utmaningar framåt

Fortsatt fokus på att utveckla arbetstillfällena för alla grupper i kommunen, även dem som står långt ifrån arbetsmarknaden samt att öka andelen unga i jobb. Kommunen bör främja en hållbar turism vilket skapar nya arbetstillfällena och gynnar lokal kultur och lokala produkter. Vi ska tydliggöra och efterleva kommunens värdegrund i samtliga verksamheter och arbeta för en inkluderande och trygg arbetsmiljö med hållbara medarbetare.

Minskad ojämlikhet

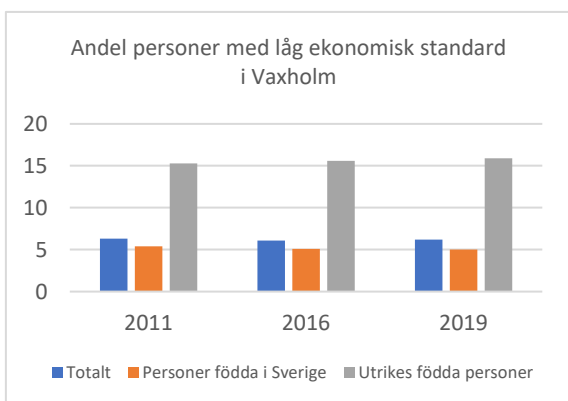
Målet om jämlikhet knyter an till merparten av övriga målområden. Även om Sverige kan ses ha en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom överlag, så har klyftorna mellan individer och grupper, baserat på bland annat kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status, ökat. Ojämlikhet handlar också om skillnader i tillgång, förutsättningar, resurser och förmåga att bidra till och tillvarata potentiella möjligheter till utveckling.

Tillit till andra

Folkhälsomyndighetens nationella enkät Hälsa på lika villkor mäter invånare 16–84 år med avsaknad av tillit till andra. Andelen invånare med avsaknad av tillit är låg i Vaxholm (17%) i förhållande till länet (22%) och riket (28%). Avsaknaden är högre hos män (21%) än hos kvinnor (13%).

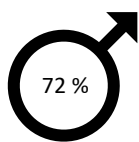
Skillnader i ekonomisk standard mellan inrikes- och utrikesfödda

Andelen personer med låg ekonomisk standard är låg i Vaxholm i förhållande till Sthlm:s län (11,7%) och riket (15,1) i stort. Dock är skillnaderna i Vaxholm mellan andelen inrikes- och utrikesfödda påtagliga.

Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera

Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar i arbetsför ålder (20–64 år) samt nyanlända i åldern 18–19 år utan föräldrar i Sverige. Uppdraget omfattar aktiviteter under högst 24 månader där svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering och arbetsförberedande aktiviteter utgör olika delar. Arbetsförmedlingen är ansvariga för etableringsuppdraget. I arbete omfattas arbete utan stöd, nystartsjobb, extratjänster och arbete med stöd. I studier räknas de som studerar på den utbildning som berättigar studiemedel. Kommuntillhörighet ges utifrån folkbokföringsstatus, i december månad. Andelen män som lämnat etableringsuppdraget var 2020 72% (riket 41%) medan andelen kvinnor 25% (riket 26%).

Nyanlända

Mottagandet under 2020 var litet på grund av covid-19 pandemin och började först ske under hösten 2020 då länderna sakta började öppna upp igen. Kommunen tog emot 13 personer samt fick några fler aviseringar som ej ankommit till Sverige ännu. Det skedde även två familjeåterföreningar under året.

Utmaningar framåt

Vaxholm stad har goda möjligheter att motverka ojämlikhet av både barn och vuxna genom skola, omsorg och socialt stöd. Fullföljande av grundläggande utbildning, sysselsättning, bostads- och samhällsplanering samt kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga områden för minskad ojämlikhet. Arbeta för ett tryggt och säkert mottagande samt en välfungerande integration av nyanlända.

Hållbara städer och samhällen

Målet handlar om att minska städernas negativa miljöpåverkan. Städer och samhällen ska vara inkluderande och säkra. Det ska finnas överkomliga bostäder och hållbara transportsystem. Värdefulla naturområden och kulturmiljöer ska skyddas. Samhället ska vara motståndskraftigt och kunna klara klimatförändringarna.

Gång och cykel

Arbetet med att bygga ut gång och cykelväg på Rindö har påbörjats. I SCB:s medborgarundersökning ställs frågor om hur nöjd man som invånare är med trafiksäkerheten, belysning, snöröjning och underhåll av cykelvägarna. Resultaten för Vaxholm ligger något under medel, men med en förbättring de senaste åren.

Luftkvaliteten

Generellt är luftkvaliteten i Vaxholm bra, men utsläppen från både kommersiell och privat sjöfart, buss och biltrafik ger förhöjda halter av kväveoxider och partiklar i området kring färjeläget och Söderhamnen. Det är inte uppmätta halter utan beräkningar utifrån trafikflöden. Då det ofta är bra vindförhållande och god omblandning av luften så behöver det inte innebära några förhöjda risker för hälsan. Kommunen är med i det regionala luftvårdsförbundet som mäter och övervakar utsläppen till luft i hela länet och angränsande län.

Översiktsplanen

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan har pågått under året. För att få ett bra underlag till planeringen har tillhörande utredningar om natur och grönområden samt klimatrisker också påbörjats.

Ombyggnad av kajerna

Kajerna i de centrala delarna av Vaxholm är i behov av upprustning. Planeringen för det här stora arbetet pågått under året. Genom medborgardialog och särskilda insatser för att höra näringslivet och barnens åsikter och tankar kring kajerna har många fått möjlighet att ta del av planerna.

Kollektivtrafiken

Försöket med en pendelbåtlinje från Vaxholm till Strömkajen startade och pågår till att börja med under två år. Om det faller väl ut, kan försöket komma att permanentas. Att färdas på vattnet är enkelt och effektivt, minskar trängseln på vägarna och ökar trivselen för de som behöver pendla till jobbet.

Utmaningar framåt

Översiktsplanen ska visa riktningen för ett hållbart samhälle och behöver innehålla en beskrivning av hur det ska kunna förverkligas på lång sikt.

Återvinningscentralen kommer att byggas ut och samtidigt förväntas ett nytt regelverk för fastighetsnära insamling beslutas av regeringen. Det förbättrar möjligheterna till sortering och återvinning av material. Många fastighetsägare kan behöva anpassa soprum och hämtningsställen för att flera fraktioner ska kunna hanteras.

Arbetet med klimatanpassning behöver fortsätta för att bedöma de risker som klimatförändringarna kan medföra på samhällsviktig verksamhet, bebyggelse och hälsan.

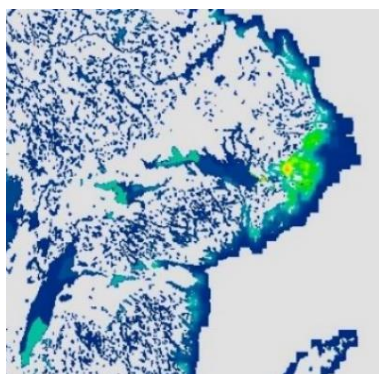

Bild från luftvårdsförbundets rapport

Hållbar konsumtion och produktion

Omställning till en hållbar konsumtion och produktion av varor är en nödvändighet för att minska vår negativa påverkan på klimat, miljö och människors hälsa. Konsumtionen av varor, resor och livsmedel har en global påverkan. Genom att återvinna material, utvinna energi och näring från avfallet minskar miljöpåverkan. Men det bästa är om mängden avfall minskar. När varor återanvänds, lagas eller lånas ut får de en längre livslängd och belastningen från vår konsumtion minskar.

Avfall och återvinning

Roslagsvatten AB ansvarar på uppdrag av kommunen för insamling av avfall och slam från hushållen samt återvinningsstationen och återvinningsfärjan. Under året har en ny avfallsplan tagits fram av Roslagsvatten i samarbete med kommunen. Den beskriver hur avfallsverksamheten ska se ut fram till 2030.

Avfallsmängderna från hushållen har minskat och andelen matavfall har ökat. Det är ett resultat av att hushållen sorterar bättre. Matavfallsinsamlingen ökade från 35 kg/invånare förra året till 39 kg/invånare 2020.

På Hamngatan finns nu en återvinningsstation för alla förpackningsmaterial samt textil. Återvinningsstationen vid färjeläget i Rindö hamn har flyttats och utökats och finns nu vid Rindövägen/Västra Kasernvägen. Planering för ombyggnationen av återvinningscentralen på Eriksö har pågått under året. Det kommer att förbättra tillgängligheten och möjligheterna att sortera framförallt grovavfallet.

Måltider och inköp

Måltidsenheten ansvarar för tillagning av måltider till skola och förskola i kommunen. Medvetna livsmedelsinköp görs utifrån en lista med hållbara livsmedel. Av den totala inköpsvolymen till skola och förskola var 38 % av varorna ekologiska.

Måltidsenheten tar också fram ett mått på matens klimatpåverkan. Det är en beräkning av de olika ingrediensernas klimatbelastning.

De senaste två åren har tallrikssvinnet i Vaxholm halverats. I genomsnitt slängs 50 gram mat per tallrik, varje dag i de svenska offentliga köken. I Vaxholms skolkök är siffran 18 gram per tallrik. Det motsvarar inte mer än en stor köttbulle per måltid.

När tävlingen White guide Junior 2020 avgjordes säkrade Vaxholm en hedrande femteplats i kategorin "Årets hållbara skolmatskommun".

Håll Sverige rent - kommun

Varje år tas ett Håll Sverige rent-index fram. Vaxholms hamnade på plats 21 av 290 kommuner. Det är en sammanvägd poäng för medverkan i skräpplockardagar, andel verksamheter som är anslutna till Grön flagg samt en bedömning av andra åtgärder för att minska nedskräpningen. Vaxholms stad är en Håll Sverige rent-kommun.

Varje år går ett stort antal barn och unga ut i sitt närområde kring skolor och förskolor för att plocka skräp. I Vaxholm deltog 12 skolor och förskolor med sammanlagt 1 540 barn och vuxna. Det handlar inte om att städa efter slarviga vuxna utan det är en pedagogisk aktivitet där barn lär sig om skräp och att inte skräpa ned.

Hållbara familjer

Under året har vi i ett projekt följt fem familjer i Vaxholm med syftet att sprida kunskapen om vad hållbar livsstil kan innebära. Deltagarna har visat vad man kan göra för att leva och tänka mera hållbart utifrån sina egna förutsättningar.

I gruppen har teman om mat, transporter, konsumtion och energi diskuterats. Vid projektets början beräknades den sammanlagda klimatbelastningen ut via Klimatkontot.se. Under året har klimatbelastningen minskat med hela 30 % mycket beroende på att vi inte har rest varken i tjänsten eller långväga resor privat. Men även inom andra områden har klimatkontot minskat med ca 10 % för gruppen. På grund av restriktionerna har möten fått ställas in och projektet har inte kunnat genomföras helt som planerat, men arbetet fortsätter under 2021.

I medeltal släpper vi ut 10 ton koldioxidekvivalenter per person i Sverige men för att leva hållbart inom planetens gränser bör vi minska utsläppen till 2 ton per år. Flera av deltagarna i projektet hållbara familjer närmar sig det målet.

Utmaningar framåt

Fortsatt arbete med att ställa miljökrav vid upphandling av varor och tjänster är ett kraftfullt verktyg för att arbeta med många av de globala hållbarhetsmålen. Inför beslut om långsiktiga investeringar bör det finnas underlag för att göra en samlad bedömning av effekter på miljö, hälsa och ekonomi.

Arbetet med den nya avfallsplanen ska startas upp. Det innebär bland annat att förbättra möjligheterna till sortering, återvinning och återbruk för kommunens egna verksamheter men också för alla kommuninvånare.

Hållbara familjer är ett sätt att kommunicera kommunens hållbarhetsarbete och få medborgarna att sprida sitt engagemang. Det kan utvecklas och utökas för att ge ringar på vattnet.

Bekämpa klimatförändringarna

Ett förändrat klimat innebär ett ökat hot mot både välfärd, samhälle och miljö. Konsumtionen i Sverige ökar utsläppen i andra länder.

Fossila bränslen är den största källan till utsläppen av växthusgaser. De globala utsläppen behöver på sikt minska till noll för att begränsa klimatförändringarnas omfattning. Om det ska klaras behövs både samhällsförändringar och teknikutveckling.

Biblioteket på cykel

Tidvis var det möjligt för barnbibliotekarien att besöka förskolorna. Då har cykeln kommit till användning och besöken har varit mycket uppskattade av både barn och vuxna. Dessutom har biblioteket cyklat till personer i riskgrupper, som vill låna nya böcker.

Varje år arrangeras en rad olika aktiviteter runt om i Europa i samband med trafikantveckan. Syftet är att minska bilåkandet och uppmuntra till hållbara resor. I Vaxholm arrangerades en cykel-runda och en promenadslinga med tipsfrågor och utlottningen av böcker.

Planenheten har gjort en analys som visar hur långt boende har till kollektivtrafiken. Den ska användas i arbetet med översiktsplanen och i arbetet med att förbättra tillgängligheten till kollektivtrafiken. Enligt den regionala statistiken (2018) har 79 % av invånarna i Vaxholm mindre än 500 meters avstånd till buss eller båt.

Kommunens tjänsteresor

Under det här året med pandemin har antal körda mil i tjänsten minskat kraftigt. Det är framförallt resor med egen bil som har minskat då vi i stor utsträckning har ersatt fysiska besök med digitala möten och arbete hemifrån.

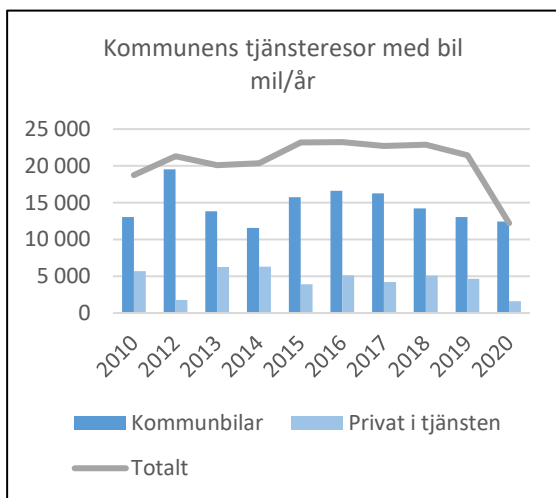
Ett antal laddbara bilar har tagits i drift under året, framförallt i hemtjänsten som har lett till att utsläppen av växthusgaser från kommunens egna bilar har minskat med nästan 30 %.

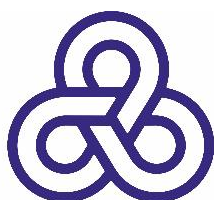
Utmaningar framåt

Den största utmaning lokalt är att ställa om transportsektorn till förnybara bränslen och effektiva transporter men också att hitta löningar för att minska transportbehovet. I Vaxholm, liksom i andra pendlarkommuner, behöver biltrafiken minska till förmån för cykel-, gång- och kollektivtrafik.

Samverkan regionalt är en förutsättning för att påverka aktörer som har ansvar för vägar och kollektivtrafik. Staden har en viktig roll att planera för och underlätta omställningen till förnybara bränslen för buss, båt och färjetrafiken.

EUROPEISK TRAFIKANTVECKAN

Roslagsvatten

C. Bohman/Abate

Hav och marina resurser

Haven förser oss med ovärderliga resurser och mat. Haven absorberar dessutom en stor del av den koldioxid och den värme som släpps ut från mänsklig verksamhet. Havsmiljön påverkas också av utfiske, spridning av miljögifter och utsläpp av näringsämnen som leder till övergödning.

Kommunalt vatten och avlopp

Roslagsvatten AB ansvarar, på uppdrag av kommunen, för försörjningen av dricksvatten och hanteringen av dagvatten och avlopp inom verksamhetsområdet i Vaxholms stad. I Vaxholm har 664 000 m³ dricksvatten distribuerats under 2020 eller 168 liter per person och dygn, vilket är en relativt stor förbrukning jämfört med närliggande kommuner. En ny VA-plan har tagits fram och beslutats under året. Planen beskriver hur reningsverk, ledningsnät och vattenförsörjningen ska utvecklas under den närmaste framtiden för att möta behoven som finns för befintliga och nyttillkommande bostadsområden. Roslagsvatten har arbetat med anslutning till kommunalt vatten och avlopp på Skarpö. Hittills har 86 fastigheter anslutits och resterande kommer att kopplas på under 2021.

Enskilda avlopp

Södra Roslagens miljö- och hälsoskyddskontor kontrollerar varje år ett antal enskilda avloppsanläggningar. De anläggningar som inte bedöms vara godkända medför krav på fastighetsägaren att åtgärda eller anlägga en ny avloppsanläggning. Vid årets inventering fick 68 % av besökta anläggningar godkänt. Läckaget av näringsämnen från enskilda avloppsanläggningar kommer därmed att minska i takt med att bristfälliga anläggningar åtgärdas.

Åtgärder för fisket och vattenkvaliteten

En stor del av Vaxholms vattenområden är påverkade av mänsklig verksamhet och har en försämrad vattenkvalitet. Under året har ett lokalt åtgärdsprogram för tre vattenförekomster med tillhörande handlingsplaner tagits fram. Där beskrivs vilka åtgärder som kan genomföras för att förbättra vattenkvaliteten i just dessa vattenområden. Programmet ska antas under 2021.

En fiskeinventering i Killingeviken visar att den har ett skyddsvärde som lek- och uppväxtområde för flera rovfiskar. Fiskefredningsområden har nu instiftats för både Siviken och Killingeviken för att stärka fiskebeståndet. Det innebär ett fiskeförbud där mellan den 1 januari och 15 juni.

På Bogesundslandet har ett vattendrag och våtmark blivit till en "gäddfabrik". Genom att dämna upp och låta gäddor leka i gynnsamma förhållanden under våren ökar reproduktionen och antalet små gäddor som sedan kan släppas ut till Ekefjärden ökar. Dammen fungerar samtidigt som dagvattenrening.

Utmaningar framåt

Målet är att alla vattenförekomster i Sverige ska uppnå god ekologisk och kemisk status. En stor del av Vaxholms vattenområden har idag måttlig ekologisk status. Det finns en antagen Blåplan och ett åtgärdsprogram för tre vattenområden som ska vara utgångspunkten för att prioritera vattenarbetet och vidta åtgärder. Dagvattenfrågan är fortsatt viktig för att förbättra vattenkvaliteten. Anläggningar för dagvattenrening ska samtidigt planeras så att den biologiska mångfalden gynnas och effekter av skyfall och klimatförändringar minskar.

Ekosystem och biologisk mångfald

Målet handlar om att stoppa förlusten av den biologiska mångfalden och stärka ekosystemen. Med biologisk mångfald menas variationen bland levande organismer i alla miljöer och de ekologiska sambanden som finns mellan organismerna. För det stora flertalet arter och ekosystem är hotbilden kopplad till mänskliga aktiviteter och förändringar i arternas livsmiljö. För att bevara den biologiska mångfalden behövs hänsyn och insiktsfull planering när olika naturresurser nyttjas.

Planering och plantering

Kommunen har beslutat att ta fram en grönplan och arbetet har påbörjats under hösten. Grönplanen ska analysera och lyfta fram naturvärden och gröna samband för att kunna stärka, utveckla och sköta de naturområden som finns i Vaxholm. Den ska vara ett planeringsunderlag och ge förutsättningar för att bevara den biologiska mångfalden och stödja viktiga ekosystemtjänster.

Under året har en inventering av flora genomförts vid 63 platser på olika öar. Syftet var att få en jämförelse med tidigare resultat och att få fram en metod för att kunna följa upp utvecklingen av den biologiska mångfalden.

I Officersparken har ängsfrön såtts ut för att skapa en mera ängsliknande miljö där pollinerande insekter och fjärilar trivs. Invasiva arter som till exempel björnlokan och parkslide har fortsatt bekämpats. En strategi för hur arbetet med invasiva arter ska bedrivas i fortsättningen tas nu fram.

Vaxholm stad äger cirka 300 hektar skog och ansvarar även för förvaltningen av enskilda träd på egna fastigheter. För att främja biologisk mångfald, rekreation och sociala värden krävs det att skogen förvaltas på ett hållbart sätt. Underhållet av skogen har varit eftersatt under en längre tid. Nu har riktlinjer för skogsförvaltning tagits fram och beslutats. Det skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar förvaltning av kommunens trädklädda marker.

Odlingen inom stadens pedagogiska verksamheter har fortsatt under året med plantering av bland annat bärbuskar och inköp av fjärilslarver. På förskolan Lekhagen har personal, barn och föräldrar tillsammans byggt en "Sinnenas trädgård". Tanken är att barnen ska få uppleva naturen med alla sinnen: titta, känna, lukta, höra och smaka. Mellan pallkragarna går en stig där delar är stenlagda, gruslagda, belagda med trä eller gjutna med snäckor, glaskulor och annat fint att se och känna på längs vägen.

Grön flagg

Grön Flagg är en metod och ett arbetssätt för skolor och förskolor som vill arbeta med en hållbar utveckling. Systemet administreras av stiftelsen Håll Sverige Rent och är öppet för både kommunala och fristående verksamheter, ca 90 % av de kommunala verksamheterna är med.

**GRÖN
FLAGG**

Metoden bygger på de globala hållbarhetsmålen och säkerställer att barn och unga får förutsättningar att arbeta aktivt med hållbar utveckling inom de pedagogiska verksamheterna och så som det beskrivs i läroplanerna. Syftet med Grön Flagg är att på ett roligt och engagerande sätt arbeta med hållbar utveckling med utgångspunkt från barnens och elevernas idéer och nyfikenhet.

Det är också ett bra sätt för skolan eller förskolan att visa upp sitt hållbarhetsarbete för föräldrar och omgivningen. Varje verksamhet tar fram en handlingsplan som beskriver vad barnen vill arbeta med. Det kan handla om allt från skräp och återvinning till att rädda havet och lära känna platsen där du bor.

Parker och friluftsområden

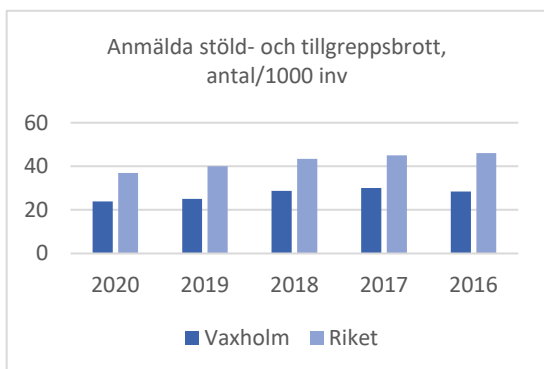
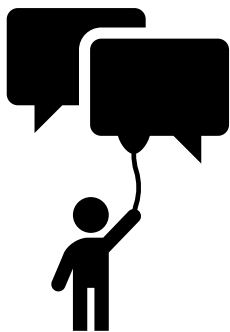
För att öka förutsättningar för ett brett utbud av fritidsaktiviteter har ett stort antal åtgärder genomförts i stadens utemiljöer. Bland annat har lederna på Bogesundslandet slyröjts och fasta bänkar i Batteriparken, vid Eriksöbadet och Johannesbergsparken har bytts ut.

Vassröjning har skett på stadens kommunala bad och Grönviksbadets brygga har renoverats liksom badhytten på Överbybadet. Dessutom har en översyn skett av livräddningsutrustning vid badplatserna.

Utmaningar framåt

I arbetet med en grönplan för Vaxholm kommer brister i ekologiska samband och hotade ekosystem kunna identifieras. Planen ska vara ett underlag för att i ett tidigt skede avgöra hur bebyggelse och infrastruktur kan utvecklas utan att värdefulla områden går förlorade.

Fortsatt arbete med hållbarhet och odling i de pedagogiska verksamheterna ger barn och unga viktig kunskap om natur, vatten och miljö.

Fredliga och inkluderande samhällen

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Avsaknad av våld och hot, transparenta och ansvarfulla institutioner och god samhällsstyrning är förutsättningar för mellanmänsklig tillit och trygghet.

Medborgardialog

Staden har påbörjat ett arbete med att ta ett styrdokument för förtroendevalda och tjänstepersoner i kommunen kring medborgardialog. Syftet är att erbjuda ett verktyg för att tydliggöra vad medborgardialog är, erbjuda riktlinjer för att i ett tidigt skede utröna om det finns ett behov av att komplettera informationsinsatser med dialog, vilka nivåer av dialog som finns samt vilka tillvägagångssätt som finns. Handboken beräknas vara klar under 2021.

Barnrättsbaserat arbetssätt och inflytande

Kommunfullmäktige har antagit en strategi för ett barnrättsbaserat arbetssätt (barnkonventionen) i Vaxholms stad, och flera rutiner och mallar för bland annat barnkonsekvensanalyser finns på plats på stadens intranät tillsammans med en digital utbildning. Utöver detta har även förtroendevalda samt chefer och medarbetare fått genomgå utbildning på området. Resultatet i SCBs medborgarundersökning visar en positiv utveckling jämfört med förra året inom Nöjd Medborgar-Index och Nöjd inflytande-Index.

Ökad tillgänglighet och transparens

I september lanserade kommunen sin nya webbplats med ökad tillgänglighet, ny design och förbättrad mobilnavigering. Webbplattformen har uppgraderats, innehåll och design renats, tillgänglighetsanpassats och strukturerats för att bättre motsvara det som besökare mest eftersöker. Det har resulterat bland annat i tydliga ingångar till efterfrågade sidor och innehåll. En central del i arbetet har varit att leva upp till kraven om tillgänglighet, som regleras i lagen om tillgänglighet till digital offentlig service. Målet är att webbplatsen ska vara tillgänglig för alla besökare, oavsett vilka kognitiva och fysiska förutsättningar besökaren har och vilka hjälpmedel som används. Från och med september finns sammanträdeshandlingar till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna på webben, vilket ökar transparens och tillgänglighet. Upphandlingsfunktionen har infört ett nytt upphandlings- och avtalsverktyg. Avtalsverktyget finns dessutom tillgänglig för allmänheten. Pågående och kommande upphandlingar finns därmed att söka på Vaxholms stads webbplats.

Brottsstatistik i Vaxholm

Andelen brott mot hushåll såsom bil- och cykelstöld, Inbrott i bostad samt stöld ur fordon minskade med 11,7% under 2020. Även brott mot person såsom bedrägeri, misshandel och hit minskade under året med 8,8%. Anmälda stöld- och tillgreppsbrott har sedan 2017 haft en gynnsam utveckling både i kommunen och riket i stort.

Tryggast i länet

Polisens trygghetsmätning 2020 visar att 85% i Vaxholms stad är mycket eller ganska trygga på kvällarna i sitt bostadsområde, att jämföra med region Stockholm där det är 66%. Generellt sett uppger Vaxholmsborna i lägre utsträckning problem i området såsom ordningsstörningar, synliga narkotika- eller alkoholproblem, skadegörelse och nedskräpning. 6% uppger att de varit utsatta för bedrägerier de senaste 12 månaderna, 1% uppger att de varit utsatta

Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot hot, rån och misshandel?
(medelbetyg 1-10)

1. Jokkmokk – 8,4
2. Vaxholm – 8,3
3. Storuman – 8,2

för fysiskt våld, 8% uppger att de varit utsatta för stöld och fyra procent har varit utsatta för skadegörelse.

I Öppna jämförelser: trygghet och säkerhet 2020 publiceras nationella indikatorer för arbetet med trygghet och säkerhet i landets kommuner i en öppen. På indikatorn; "Hur ser du på hur trygg och säker du kan känna dig mot hot, rån och misshandel?" placerar sig Vaxholm tvåa i riket efter Jokkmokk med högst andel trygga.

Våldsprevention

Våld är aldrig OK – hette informationskampanjen om våld i nära relationer som Vaxholms stad presenterade på bland annat stadens busshållplatser. Våld syns inte alltid på ytan och kampanjen visar att det finns hjälp att få, både för den som är utsatt och för den som utsätter någon för våld. Kampanjen finansierades av medel från Socialstyrelsen, genomfördes i alla Roslagens kommuner samt Lidingö utan att det ledde till nämnvärd ökning av ärenden in via jourtelefon.

Utmaningar framåt

Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala strukturen. Kommunen bör fungera rättssäkert, inkluderande och icke diskriminerande vilket bidrar till ökad tillit. Från och med 2020 är FN:s konvention om barns rättigheter lag (barnkonventionen). Arbetet bör ske för att säkra att beslut och verksamheter inom kommunen utgår från konventionen. Kontinuerlig dialog med invånare och ett ökat ungdomsinflytande efterfrågas. Trygghet skall fortsatt prioriteras och arbetet för att minska alla typer av våld och kris bör säkerställas.

3. Framåtblick 2021

3.1 Hur går vi vidare mot ett hållbart samhälle?

Hållbar utveckling innebär livskvalitet - för alla - nu och i framtiden men vi har sett hur en global pandemi på några månader kan förändra världen och världsbilden totalt. En hållbar samhällsutveckling med livskvalitet varje dag innebär att våra gemensamma resurser måste förvaltas på ett sätt som är långsiktigt effektivt och så robust att inte bara vi som lever här och nu, utan också kommande generationer och människor i andra delar av världen kan få en hög livskvalitet och en god miljö.

Om vi ska få en hållbar utveckling i Vaxholms stad måste vi ta strategiska beslut som steg för steg leder mot en ökad hållbarhet. Att genomföra hållbarhetskonsekvensanalyser i beslutsprocesserna få till en mer cirkulär ekonomi och lokalt arbeta in Agenda 2030-målen i de dagliga verksamheterna är viktiga verktyg. Indikatorerna som redovisas i Hållbarhetsredovisning 2020 ger en bild av vad som går åt rätt håll och var vi måste öka på takten.

Det handlar ofta om komplexa förhållanden där det gäller att ha ett helhetsperspektiv. Klimatförändringarna leder bland annat till översvämningar, torka och förändrade odlingsförhållanden och ökar sårbarheten i den inhemska livsmedelsförsörjningen. Låga grundvattennivåer och extremt lite nederbörd blir följderna. Ojämlighet kan skapa instabila samhällen med ökat våld. Försämrade folkhälsa leder till ökade vårdkostnader och kortare livslängd. Listan kan göras mycket längre och slutsatsen är därför enkel att dra: Omställning lönar sig. Konsten är att hitta smarta lösningar genom ett tvärasektoriellt angreppssätt och inte fortsätta enligt traditionella stuprörmodeller.

Utmaningar på organisationsnivå

- Arbeta fram en hållbarhetsstrategi som innefattar både sociala och ekologiska och ekonomiska dimensioner med delmål och kopplade åtgärder fram till och med år 2030. Strategin översätter agendans globala mål och delmål till den lokala kontexten.
- Implementera och koppla samman de för staden prioriterade globala målen och delmålen med den ordinarie verksamheten samt att integrera hållbarhetsarbetet i all kommunal verksamhet så att det utgör en självklar del i planering, budget, beslut och genomförande.
- Tydliggöra att varje styrelse, nämnd, tjänsteperson, bolag och medborgare har ett ansvar för att vi ska röra oss i riktning mot målen.

4. Indikatorer kopplat till de globala målen

Som ett första steg mot att implementera de globala målen i kommunens verksamhetsstyrning har indikatorer som kommunens verksamheter använder för uppföljning och jämförelse med andra kommuner markerats upp med respektive globalt måls logotype. Dessa tillsammans med indikatorer som finns i Kolada har följande tabell sammanställts. Tanken är att indikatorerna ska visa på ett nuläge kring hur vi ligger till inom målet. Varje mål har även bedömts utifrån trafikljusmodellen grönt, gult och rött baserat på indikatorerna samt pågående arbete i kommunen. Det kan också ses som en indikation på hur långt vi har kommit i hållbarhetsarbetet och vad vi behöver förbättra.

Agenda 2030	Indikator	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	BM 2020	Värde
Hälsa och välbefinnande 	Grad av god psykisk hälsa (index 0-100) årskurs 9	58	53	56	56	
	Grad av god psykisk hälsa (index 0-100) årskurs 9 - flickor	50	57	47	48	
	Grad av god psykisk hälsa (index 0-100) årskurs 9 - pojkar	66	62	68	64	
	Deltagartillfällen tjejer i idrottsföreningar, andel (%)	49	49	47	43	
	Elever åk 9 som inte dricker alkohol, andel (%), flickor	56	64	45	58	
	Elever åk 9 som inte dricker alkohol, andel (%), pojkar	56	68	51	64	
	Elever i åk 9 som har använt narkotika någon gång, andel (%) flickor	10	8	6	10	
	Elever i åk 9 som har använt narkotika någon gång, andel (%) pojkar	9	11	16	14	
	Ej återaktualiserade vuxna med missbruksproblem 21+ ett år efter avslutad utredning eller insats, andel (%)	100	82	90	90	
	Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	71	69	68	79	
	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%)	92	91	88	86	
	Nöjd Region-Index (NRI), Fritidsaktiviteter	61	63	60	60	
	Nöjd Region-Index (NRI), Fritidsaktiviteter, kvinnor			60	61	
	Nöjd Region-Index (NRI), Fritidsaktiviteter, män			61	60	
	Nöjd Medborgar-Index (NMI), Kultur	57	60	59	58	
	Nöjd Medborgar-Index (NMI), Kultur, kvinnor			63	60	
Nöjd Medborgar-Index (NMI), Kultur, män			55	56		
God utbildning 	Behörighet till gymnasieskolan åk 9, andel (%)	97,7	97,8	97,8	87,9	
	Behörighet till gymnasieskolan åk 9, andel (%) - flickor	97,8	98,8	97,9	90,4	
	Behörighet till gymnasieskolan åk 9, andel (%) - pojkar	93,8	95,9	97,7	89,0	
	Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%)	83,3	76,9	73,5	68,2	
	Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%) - flickor	85,1	76,3	76,3	72,0	
	Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%) - pojkar	81,7	77,3	70,7	64,9	
	Genomsnittligt meritvärde åk 9	256,9	257,4	271	246,2	
	Genomsnittligt meritvärde åk 9 – flickor	271,5	276,9	286,3	258,5	
	Genomsnittligt meritvärde åk 9 – pojkar	245	240,1	253,8	234,7	
	Andel årsarbetare med förskollärlärolegitimation (%)	31	30		28	
	Andel lärare med lärolegitimation och behörighet i minst ett ämne (%)	73,5	76,3		70,0	
	Vårdnadshavare som anser att barnet känner sig tryggt på förskolan, andel (%)	95	98	96	96	
	Vårdnadshavare som upplever att sitt barn är tryggt i förskolan, andel (%) – flickor			95		
	Vårdnadshavare som upplever att sitt barn är tryggt i förskolan, andel (%) – pojkar			96		

Jämställdhet 	Föräldrapenningdagar som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	34,5	32,9	32,4	31,4
	Tillfälliga föräldrapenningdagar (VAB) som tas ut av män, andel av antal dagar (%)	32	32,3	35,5	38,8
	Kvinnor i kommunfullmäktige, andel (%)			35	
	Heltidsarbetande månadsavlönade kommun andel (%) kvinnor	58	57		71
	Heltidsarbetande månadsavlönade kommun andel (%) män	64	75		82
Hållbar energi 	Antal laddpunkter för elfordon - publika samt egen regi	5	5	5	
	Energianvändning kWh/m2 i kommunalägda lokaler	148	139	147	
Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt 	Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen- Totalindex	81	82	82	80
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex, kvinnor	81	82	81	80
	Hållbart medarbetarengagemang (HME) totalindex, män	80	83	84	79
	Nöjd Kund-Index (NKI) företagsklimat	69	60	79	73
	Svensk näringslivsranking, enkät	181	171	210	103
	Tillgång till bredband, minst 100 mbit, andel av befolkning (%)	75	78	81	90
	Resultatavvikelse i procent av budget (%)	-7,1	-2,5	2,4	0,0
Minskad ojämlikhet 	Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel (%) av bef.	1,1	1,7	1,5	2,9
	Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%)	32,3	24	40	35,8
	Digitaliseringsgrad inom socialnämndens områden	35	42	54	38
	Andel strukturerade och standardiserade metoder inom socialtjänstens område	28	48	60	59
	Ej återaktualiserade personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd, andel (%)	88	90		
	Andel personer med låg ekonomisk standard, andel (%)	6,1	6,2	6	12
Hållbara städer och samhällen 	Aktuell hållbarhetsranking av miljöarbetet	51	83	120	
	Nöjd Medborgar-Index (NMI), Gång och cykelvägar	51	51	52	60
	Nöjd Medborgar-Index (NMI), Renhållning och sophämtning	64	64	62	65
	Nöjd Region-Index (NRI), Bostäder	53	54	54	57
	Nöjd Region-Index (NRI)	68	65	67	65
	Nöjd Medborgar-Index (NMI), Gator och vägar	52	52	52	59
Hållbar konsumtion och produktion 	Insamlat matavfall (kg/inv) (Roslagsvatten)	30	35	39	
	Insamlat mat- och restavfall, kg/person	223	218	217	203
	Ekologiska inköp, andel (%)	38	35	38%	
Bekämpa klimatförändringarna 	Utsläpp av växthusgaser (ton/inv)	1,92			
	Miljöbilar i kommunorganisationen, andel (%)	43,8 %	41,2 %	59	43

<p><i>Hav och marina resurser</i></p> 	<p>Avlopp som får godkänt vid inventering, andel (%)</p>	75%	79%	68%		
<p><i>Ekosystem och biologisk mångfald</i></p> 	<p>Indikatorer saknas</p>					
<p><i>Fredliga och inkluderande samhällen</i></p> 	<p>Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet Kvinnor</p>	75	75	69	53	
	<p>Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet Män</p>	81	78	73	58	
	<p>Nöjd Region-Index (NRI), Trygghet</p>	78	76	71	55	
	<p>Antal anmälda våldsbrott per 1000 invånare</p>	4	3,1	3,3	9,3	
	<p>Anmälda stöld- och tillgreppsbrott, antal/1000 inv</p>	28,7	25	23,9	36,9	
	<p>Valdeltagande i senaste kommunalvalet (%)</p>	90,7	90,7	90,7	83,4	
	<p>Nöjd Inflytande-Index (NII)</p>	38	32	35	41	
	<p>Nöjd Inflytande-Index (NII), kvinnor</p>	40	40	40	40	
	<p>Nöjd Inflytande-Index (NII), män</p>	36	33	38	39	
	<p>Gott bemötande vid kontakt med kommun, andel av maxpoäng (%)</p>	85	90	80	85	

